

**BAIGIAMŲJŲ BAKALAURO IR MAGISTRO
DARBŲ RENGIMO METODINĖS
REKOMENDACIJOS**

LIETUVOS MUZIKOS IR TEATRO AKADEMIJA
TEATRO IR KINO FAKULTETAS
MENO ISTORIJOS IR TEORIJOS KATEDRA

**BAIGIAMŲJŲ BAKALAURO IR MAGISTRO
DARBŲ RENGIMO METODINĖS
REKOMENDACIJOS**

Parengė prof. dr. Rasa Vasinauskaitė

Vilnius | 2017

TURINYS

PRATARMĖ	4
1 — BENDRIEJI RAŠTO DARBŲ REIKALAVIMAI	6
2 — RAŠTO DARBO STRUKTŪRA	8
2.1 Įvadas	8
2.2 Teorinė rašto darbo dalis	11
2.3 Tiriamoji, analitinė rašto darbo dalis	12
2.4 Išvados	13
2.5 Šaltinių ir literatūros sąrašas	14
2.6 Priedai	14
3 — PRAKTINIS RAŠTO DARBO RENGIMAS	16
3.1 Medžiagos atranka	17
3.2 Moksliniai šaltiniai	18
3.3 Citavimas, išnašos, literatūros sąrašas	19
3.4 Tekstas ir kalba	25
3.5 Rašto darbo įforminimas	26
4 — RAŠTO DARBO VERTINIMO KRITERIJAI	28
5 — BAIGIAMŲJŲ RAŠTO DARBŲ GYNIMAS	32
6 — PAVYZDŽIAI	34
NAUDOTA IR REKOMENDUOJAMA LITERATŪRA	40

PRATARMĖ

LMTA Teatro ir kino fakulteto Meno istorijos ir teorijos katedroje rengiami būsimo teatro ir kino (dramos, atlikėjų ir audiovizualinių menų) specialistai – kritikai, istorikai, teoretikai ir tyrėjai visą studijų laikotarpį itin daug dėmesio skiria rašto darbams. Darbai¹, rašomi semestro eigoje, patikrina ir pagilina studento įgytas dalyko žinias, skatina jį mąstyti kritiškai ir apibendrintai, kelti aktualias, su daly-

ku susijusias mokslines bei praktines problemas, dėstyti mintis sklandžiai ir taisyklingai.

¹ Pvz., referatai ir kursiniai teatro / kino kritikos darbai. Šie darbai turi laikytis tokių pačių kaip baigiamiesiems darbams keliamų turinio ir struktūros reikalavimų: antraštinis lapas, referato / kursinio planas, įžanga, pagrindinė dalis (vientisas tekstas), pabaiga (apibendrinimas), bibliografinių nuorodų sąrašas.

Kurso darbas, rašomas VII bakalauro studijų semestre, supažindina studentą su moksliniam tiriamajam darbui keliamais turinio ir formos reikalavimais: temos, problemos ir metodų pasirinkimo, literatūros atrankos ir citavimo tvarka. Kurso darbas dažnai virsta būsimo bakalauro darbo dalimi; rašydami kurso darbą studentai išmoka pasirinkti tyrimo objektą, teorinius šaltinius, metodines prieigas.

Bakalauro studijos baigiamos *bakalauro* rašto darbu, kuris suteikia studentui teatro ir kino meno krypties bakalauro kvalifikacinį laipsnį ir galimybes tęsti studijas magistro programoje. Bakalauro darbai rašomi baigiant bakalauro studijų programą kaip apibendrinantys, analitines ir vertinamąsias studento kompetencijas demonstruojantys mokslo tiriamieji darbai. Bakalauro darbo temas, susijusias su istorinėmis ir / ar aktualiomis teatro ir kino meno temomis bei problemomis, renkasi studentas, atsižvelgdamas į asmeninius poreikius ir polinkius, dėstytojų ir vado-vo rekomendacijas, studijų programos tikslus bei uždavinius, studijų metu įgytas žinias ir gebėjimus.

Baigiamieji *magistro* studijų rašto darbai suteikia studentui humanitarinių mokslų menotyros magistro kvalifikacinį laipsnį ir galimybes tęsti studijas mokslo doktorantūroje. Magistro darbai yra baigiamieji magistro studijų rašto darbai, įrodantys analitines, vertinamąsias ir tiriamąsias teatrologinių ir kintyrinių žinių reikalaujančias studento kompetencijas.

Nepaisant kurso ir baigiamųjų darbų apimties bei turinio skirtumų, jiems taikomi bendri mokslinio tyrimo, struktūros bei kalbos, darbo apipavidalinimo reikalavimai. Metodinių rekomendacijų tikslas – supažindinti studentus su rašto darbų rengimo, įforminimo ir gynimo taisyklėmis, taip pat suteikti žinių apie praktiškai ir teoriškai vertingo tyrimo objekto / temos pasirinkimą, rašto darbo struktūrą, literatūros atranką ir jos citavimo reikalavimus.

1 — BENDRIEJI RAŠTO DARBŲ REIKALAVIMAI

Rašant kurso, bakalauro, magistro darbus reikalaujama laikytis bendrų formaliųjų ir turinio reikalavimų. Rašto darbai, vertinami kaip savarankiškai studento pasirinktos temos / problemos tyrimas / analizė, atspindi studento gebėjimus:

- suformuluoti tyrimo objektą ir problemą;
- sudaryti tyrimo / analizės vykdymo planą ir jo laikytis;
- naudotis pasirinkta empirine ir teorine medžiaga, informacijos šaltiniais;
- pasirinkti ir taikyti tyrimui aktualius metodus;
- plėtoti tyrimą logiškai ir nuosekliai, pagrįsti tyrimo rezultatus; suformuluoti tyrimo suponuotas išvadas (pateikti galimas rekomendacijas ar siūlymus).

Kurso, bakalauro ir magistro darbai skiriasi apimtimi, metodinėmis priemonėmis bei tyrimo objektu, tačiau visiems jiems būdinga bendra *struktūra*:

- 1 titulinis puslapis;
- 2 santrauka (lietuvių ir viena užsienio, pvz., anglų, kalba);
- 3 lentelių, paveikslų, iliustracijų sąrašas (jei toks yra);
- 4 turinys;
- 5 įvadas;
- 6 teorinė dalis;
- 7 tiriama / analitinė dalis (bakalauro, magistro darbuose, taikant pasirinktus metodus);

- 8 projektinė dalis (tuose darbuose, kuriuose numanomas praktinis projekto įgyvendinimas);
- 9 išvados;
- 10 rekomendacijos, siūlymai (nėra privaloma);
- 11 šaltinių ir literatūros sąrašas;
- 12 priedai (atsižvelgiant į tyrimo poreikius).

Baigiamieji bakalauro² ir magistro darbai pagal analizuojamas temas ir tiriama objekto specifiką gali būti skirstomi į *istorinius* ir *teorinius* ir turėti labiau *teorinį* ir / ar *taikomąjį* pobūdį. Istorinės / istoriografinės pakraipos darbuose dėmesys kreipiamas į iki šiol

netyrinėtus teatro ir kino menų reiškinius, jų vertinimą ir aktualizavimą bendrame šių meno šakų istorijos, taip pat kultūros paveldo lauke, visuomenės raidos kontekste. Teorinės pakraipos darbai pasižymi studento gebėjimu vertinti, sisteminti ir taikyti aktualias disciplinų teorijas, inicijuoti naujas tyrimų kryptis. Labiau taikomojo pobūdžio darbuose tyrimas grindžiamas tokiais empiriniais duomenimis, kuriems ieškoma tinkamiausių teorinių priemonių ir metodų, siekiama interpretuoti ir įvertinti gautus rezultatus su numanomu jų taikymu meninėje ir/ar akademinėje praktikoje.

² Bakalauro darbe atliekami savarankiški empiriniai tyrimai, siekiama įvaldyti bent vieną pasirinktą tyrimo metodą, savarankiškai interpretuoti tyrimo rezultatus; magistro darbe studentas numato ir įgyvendina visą tyrimo strategiją, siekiama naudotis keliais tyrimo metodais ir priemonėmis, integruoti bendrąsias ir specializuotas žinias, kelti ir apginti hipotezes.

2 — RAŠTO DARBO STRUKTŪRA

2.1 | Įvadas

Įvadas yra viena svarbiausių būsimą rašto darbo kokybę ir aktualumą atspindinčių dalių. Įvade studentas apibrėžia pasirinktos temos aktualumą, tyrimo problemą, pristato tyrimo objektą, suformuluoja tyrimo uždavinius ir tikslą (-us), pristato ir pagrindžia tyrimo metodus, nurodo naudojamą literatūrą ir informacijos šaltinius, tyrimo apimtį, darbo struktūrą.

Bakalauro ir magistro darbo įvadai skiriasi apimtimi, taip pat formuluočių ir pasirinktų tyrimo metodų aprėptimi. Nepaisant viso darbo apimtį ir sudėtingumą, įvadas parodo, kiek studentas yra susipažinęs su tiriamą medžiaga ir problemos aktualumu, kiek originalus ir savarankiškas bus jo tyrimas.

Nurodydamas pasirinktos temos / problemos *aktualumą*, studentas pagrindžia ir argumentuoja tyrimo poreikį. Temos aktualumas gali būti formuluojamas atsižvelgiant į:

- istorinę ir teorinę svarbą,
- ligšiolinį iširtumą,
- naujų požiūrių ir priėgų perspektyvą,
- tiriamo objekto kilmę, pobūdį, savitumą bei originalumą, kultūrinę vertę ir reikšmę,
- keliamus naujus iššūkius suvokimui ir / ar vertinimui,
- tolesnių tyrimų ar tolesnio jų panaudojimo galimybę.

Temos aktualumas priklauso nuo jos iširtumo – nurodydamas su tema susijusius tyrimus (analizes, straipsnius, teorinius darbus ir kt.) ir jų išvadas, studentas parodo ne tik įgytas žinias ir profesinį interesą, bet ir gebėjimą kritiškai vertinti pasirinktą medžiagą, ieškoti naujų tyrimo kryptų. Temos aktualumo, taip pat tyrimo uždavinių ir

tikslo formulavimą pagrindžia *probleminis* studento požiūris į objektą ir turimus empirinius bei teorinius duomenis. Jei reikia, temos aktualumo aspektas grindžiamas viena ar keliomis *hipotezėmis*, kurios patvirtinamos atliekant tyrimą ir jo išvadose.

Formuluodamas tyrimo *problemą (-as)*, studentas kelia tokius klausimus apie tyrimo objektą, į kuriuos jis atsakys savo tyrimu (viso rašto darbu). Problemos, susijusios su praktinėmis ir teorinėmis, istorinėmis ir kultūrinėmis, meninėmis ir politinėmis ir/ar socialinėmis analizuojamo objekto ar reiškinių prieštaromis, nurodo, kokie tiriamo objekto aspektai ar ypatumai studentą domina, kokias naujas ir / ar aktualias analizės kryptis jis ketina rinktis. Problemos (-ų) formuluotė priklauso nuo studento kūrybiškumo ir parodo jo kritines įžvalgas, tačiau kartu ji turi būti konkreti, susijusi su analizuojamu objektu, aprėpti galimą tyrimo medžiagą ir atitikti studento gebėjimus.

Problemos formuluotė – tai „vienas ar keletas susijusių klausimų, į kuriuos norima atsakyti“, arba vienas ar keletas susijusių pasakymų, kuriuos norima apibūdinti (aptarti), suklasifikuoti, išanalizuoti ir/ ar interpretuoti, susieti ir / ar integruoti, įvertinti.³ Problemos iškėlimas rodo:

³ Žr.: Rienicker, Lotte; Jørgensen, Peter Stray. *Kaip rašyti mokslinį darbą*. Vilnius: Aidai, 2002, p. 102.

- kas tiriamoje srityje reikalauja naujo įvertinimo;
- į ką iki šiol nebuvo kreiptas dėmesys;
- kam trūksta atsakymo / sprendimo;
- dėl ko nesutariama, diskutuojama;
- kas dar nebuvo nagrinėta, viešinta;
- kam norima, kaip įsigalėjusiam ar nusistovėjusiam požiūriui, paprieštarauti.⁴

⁴ Žr. *ibid.*, p. 104.

Tyrimo *objektas* – tai reiškinys (meninis objektas, asmenybė, kūryba, istorinės tendencijos, meniniai judėjimai, scenos ir kino menų praktika ir / ar teorija ir pan.), kurį siekiama iširti. Tyrimo objektas apibrėžiamas tiksliai, argumentuotai; objekto formuluotė yra neatšiejama nuo temos ir problemos, nes būtent pasirinkto objekto ypatumai suponuoja probleminį požiūrį į jį, tyrimo uždavinius ir tikslą. Nuo objekto priklauso pasirenkami tyrimo metodai, mokslinė ir teorinė medžiaga.

Menotyriniuose tyrimuose vyraujanti empirinė medžiaga yra tiesiogiai ar netiesiogiai (kaip istorinis faktas) patiriamas meninis / estetiškas reiškinys, tad svarbi ne tik asmeninė, bet ir metakritinė jo refleksija, užfiksuota pirminiuose ir antriniuose šaltiniuose (rankraščiuose, dienoraščiuose, pareiškimuose, pirminėje kūrybinėje medžiagoje, kritinėse apžvalgose, recenzijose, studijose ir pan.). Tyrimo / analizės objektas pasiruošiamojo darbo ar rašymo metu gali būti tikslinamas pagal turimą / randamą empirinę medžiagą, susipažinus su kitais šia tema vykdytais moksliniais tyrimais, teorijomis. „Viskas, kas rašoma darbe, turi suktis apie vieną pagrindinį dalyką – jis turi būti būtent vienas, jo pakaks net ir šimtą puslapių viršijančiam tekstui. <...> Tekstas turi turėti vieną temą, vieną problemą, būti vientisas, turėti vadinamąją raudonąją giją.“⁵ Baigiamojo bakalauro ar magistro darbo raudonąją giją „brėžia“ tinkamai apibrėžtas tyrimo / analizės objektas ir jo specifika, išskirtinumo, nepakankamo ar netikslaus ištirtumo ir pan. keliami problema.

⁵
Ibid., p. 43.

Įvadinėje darbo dalyje formuluojamas tyrimo *tikslas* turi sietis su tema (tyrimo objektu) ir keliami problema. Tikslas nurodo į galimą (jei tokia formuluojama) hipotezės patvirtinimą ar paneigimą; tikslo siekiama visa tyrimo eiga – rašto darbo dalimis, skyriais ir poskyriais. Tikslas turėtų būti formuluojamas glaustai, tam užtenka vieno sakinio. Tikslas dažnai nusakomas veiksmažodžiais: *išanalizuoti, palyginti, įvertinti, nustatyti, integruoti* ir pan. Tikslo siekį detalizuoja *uždaviniai* – smulkesni etapai, nurodantys į konkrečią tyrimo eigą, būdus ir kelius. Uždavinių vykdymas veda prie tikslo; uždavinių pasiekimai formuluojami išvadose ir / ar rekomendacijose.

LMTA Scenos ir kino menų istorijos ir kritikos bakalauro, taip pat Teatrologijos ir kintotyros magistro darbų teminį ir probleminį lauką lemia objektas – teatro / scenos ir kino menų reiškinių, istorinių ir aktualių raidos bei pokyčių, taip pat meno ir tikrovės, kūrybos ir visuomenės ryšių istorinė ir estetinė dinamika. Dažniausiai tai teoriniai meninių bei kultūrinių reiškinių ir meninės kūrybos specifiką analizuojantys rašto darbai. Nepaisant to, kad teatro ir kino studijos turi savo metodologines prieigas, studentai skatinami pasitelkti aktualias kitų humanitarinių mokslų teorijas bei metodus, naudotis tarpsritinėmis ir tarpdalykinėmis prieigomis. Šios prieigos yra svarbios rengiant teorinę ir metodologinę rašto darbo dalį.

2.2 | Teorinė rašto darbo dalis

Teorinė rašto darbo dalis yra paruošiamasis būsimo tyrimo pagrindas. Šioje dalyje studentas ne tik pristato sukauptą literatūrą ir kitą informacinę medžiagą, bet ir ją susistemina, įvertina, supažindina su tyrimo metodais. Svarbios yra ne tik studento žinios, apsiskaitymas, mokėjimas atrinkti teorinę medžiagą ir parankias teorijas, bet ir gebėjimas naudotis jomis tiksliai, atsakingai – teorijos privalo sietis su tyrimo hipotezėmis, keliamais uždaviniais. Kitaip sakant, teorinė darbo dalis yra teorinis būsimo tyrimo modelis, kuriuo bus naudojama atliekant tyrimą.

Teorinė rašto darbo dalis parodo studento gebėjimą valdyti, sisteminti, kritiškai analizuoti mokslinę literatūrą, suprasti ir taikyti teorines mokslinio tyrimo prieigas, naujausias ir aktualiausias metodus. Teorinė dalis turi sietis su tolesniu tyrimu, jį papildyti.

Teorija rašto darbe siejama su:

- analizės objektu;
- metodo pagrindimu;
- diskusija, gretinimu ar priešiniu ligšioliniams tyrimams;
- empirinės analizės priemone.⁶

⁶
Žr.: *Ibid.*, p. 163.

Rašant teorinę dalį atkreipiamas dėmesys į disciplinos suformuotas teorijas ir jų istorines transformacijas, taip pat gretutinių disciplinų ar artimas pasirinktai temai / problemai teorijas, tyrimus. Teatro ir kino studijos, turinčios savo mokslines prieigas, dažnai remiasi filosofijos, literatūros, istorijos, sociologijos mokslų ir kultūros studijų teorijomis, integruojančiomis scenos ir kino meno reiškinius, taip pat teatrinės kūrybos ir kino industrijos teorijas į platesnį kultūros, meno ir visuomenės raidos kontekstą, skatina pastebėti jų bendrybes ir panašumus, išskirti vienetinius, unikalius pavyzdžius. Turint galvoje, kad vienos ar kitos mokslo krypties tyrimai nuolat plėtojami, vadinasi, nuolat keičiasi (atsinaujina, yra papildomi) ir jų metodai. Disciplinos teorijos ir metodai dažnai būna susiję: teoriją

⁷
Žr.: *Ibid.*, p. 169.

galima perteikti modeliu, iš kurio matyti pagrindiniai jos elementai (sąvokos) ir jų tarpusavio sąsajos.⁷

Metodas – tai sistemingas informacijos rinkimo ir apdorojimo būdas,⁸ metodas (-ai) pasirenkamas remiantis problemos formuluote ir empiriniais duomenimis – metodas „konstruojamas“ taip, kad

⁸ būtų galima rasti atsakymą į problemos formuluotėje iškeltą klausimą. Metodas, anot teoretikų, – tai unikali darbo priemonė, skirta konkrečiam darbo / tyrimo konkrečiam tikslui pasiekti.⁹ Metodo pasirinkimas, jo taikymo pagrindimas – vienas svarbiausių teorinės rašto darbo dalies aspektų. Todėl, kaip minėta, teorinė darbo dalis turi sietis su tolesniu tyrimu, o metodas (-ai) – virsti tyrimo įrankiu, padėsiančiu pasiekti užsibrėžtą darbo tikslą, įvykti numatytas užduotis, argumentuoti išvadas.

Rašto darbo „atramomis“ laikomi 3 tarpusavyje susiję dalykai:

problemos formuluotė – analizuojama medžiaga (empirija, tekstai, teorijos ir metodai) – **teorijos, sąvokos, metodai** (kuriais remiantis medžiaga renkama ir analizuojama).¹⁰

¹⁰ *Ibid.*, p. 161.

2.3 | Tiriamoji, analitinė rašto darbo dalis

Teatrologiniuose ir kinotyryniuose rašto darbuose tyrimo objektas dažniausiai yra „empirija“ – medžiaga, kurią galima aprašyti, išanalizuoti, interpretuoti, sisteminti, klasifikuoti, integruoti ir pan. Drama, šokis, spektaklis ar filmas, jų estetinis savitumas, struktūrinis ir semantinis originalumas, sukūrimo technikos ir strategijos, recepcijos ir percepcijos kontekstai – tai teatrologijos ir kinotyros disciplinoms būdingos tyrimų kryptys, suponuojančios ir tam tikrus tyrimų metodus.

Rašant baigiamąjį tiriamąjį darbą atkreiptinas dėmesys į paties darbo ir *disciplinos metodus*. Nepaisant skirtingų teorijų ir metodų, tyrimo procesas neatsiejamas nuo etapų:

- medžiagos rinkimo;
- medžiagos / informacijos aprašymo ir analizės;
- analizės rezultatų interpretavimo;
- interpretacijos vertinimo.

¹¹ Pvz.: istorinis ir lyginamasis metodai, rekonstrukcinis metodas, struktūrinės analizės metodas, formaliosios analizės metodas, semiotinis (komunikacinio ar prasmio kūrinių kaip ženklų sistemos analizės) metodas, hermeneutinis (giluminių kūrinių prasmų atskleidimo) metodas, sociologinis (kūrinio / kūrybos kaip kontekstualaus socialinio reiškimo analizės) metodai, atvejo studija (atvejo, kaip visumos reprezentanto, analizė) ir pan.

Disciplinos (ar gretutinių disciplinų) teorijos ir metodai¹¹ pasitelkiami analizuojant medžiagą, interpretuojant ir vertinant tyrimo rezultatus. Tyrimas gali būti vykdomas indukcijos būdu – pereinant nuo faktų prie apibendrinimų, arba dedukcijos būdu – apibendrinimus ir hipotezes pagrindžiant faktais. Pasirinkto objekto aprašymas, analizė, interpretavimas ir gautų rezultatų vertinimas, pasitelkiant reikalingus ir argumentuotus metodus, paties tyrimo dėstymas indukcijos ar dedukcijos būdu ir sudaro tiriamąją / analitinę rašto darbo dalį. Pastarosios skyriai ir poskyriai formuluojami atsižvelgiant į pasirinktą tyrimo metodologiją (metodų sistemą) ir išsikeltus tyrimo uždavinius bei tikslą. Kitaip tariant, tiriamosios dalies skyriai turi atspindėti išsikeltų uždavinių vykdymo eigą ir vesti prie visam rašto darbui keliamo tikslo įgyvendinimo. Taip rašto darbas įgis „raudoną giją“ – nuoseklumą ir logiką, skyriai – sistemiškumą.

Tiriamosios / analitinės rašto darbo dalies skyriai privalo turėti dėstymu pagrįstas ir argumentuotas išvadas. Skyrių išvados – tai konkretaus, viename skyriuje atlikto tyrimo rezultatai ir jų vertinimas; viso darbo / tyrimo rezultatų apibendrinimas ir įvertinimas pateikiamas rašto darbo išvadose.

2.4 | Išvados

Įvadas, teorinė, tiriamoji / analitinė ir išvadų dalys yra pagrindinės baigiamųjų bakaluro ir magistro rašto darbų dalys. Įvadas turi pristatyti būsimą tyrimą; *išvados* – tyrimą apibendrinti:

- nurodyti gautą rezultatą;
- nurodyti pasiektus uždavinius ir tikslą;
- įvertinti metodų ir teorijų patikimumą tikslui pasiekti;
- įvertinti tolesnių tyrimų galimybę.

Išvados ne tik turi atitikti tyrimo uždavinius, bet ir atsakyti į problemos formuluotėje keltus klausimus. Išvados gali būti numeruojamos; išvadų skaičius priklauso nuo tyrimo sudėtingumo ir uždavinių, tačiau jų formuluotės turi būti aiškios, tikslios, reziūnuojančios. Išvadoms skiriama ne daugiau kaip du puslapiai.

2.5 | Šaltinių ir literatūros sąrašas

Šaltinių ir literatūros sąrašas sudaromas pagal bibliografijos aprašo reikalavimus, *abėcėlės* tvarka; pateikiami tik tie literatūros ir informacijos šaltiniai, kurie vienaip ar kitaip naudojami (minimi) darbe.

Šaltinių sąrašas sudaromas atsižvelgiant į pirminius ir antrinius, publikuotus ir nepublikuotus atliekant tyrimą naudotus šaltinius. *Pirminiams (nepublikuotiems) šaltiniams* priskiriami visi su tiriamu objektu (pvz., menininko asmenybe, istoriniais faktais) susiję dokumentai – autentiškos ir neviešintos mintys, interviu, rankraščiai, dienoraščiai, ištraukos iš kūrinių ar kūriniai, oficialieji dokumentai, nuorašai ar išrašai iš dokumentų, fotografijos ir pan., taip pat nepublikuoti bakalauro ir magistro darbai, disertacijos. *Publikuotiems šaltiniams* priklauso publikuota ir / ar kitaip viešai skelbta ir / ar įvertinta ir tiesiogiai su objektu (pvz., menininku, kūriniu) susijusi medžiaga – spausdinti interviu, mintys, recenzijos, kūrinių ištraukos leidiniuose, rinkiniai, elektroniniai ištekliai ir pan. Literatūros sąrašą sudaro knygos, straipsniai, informaciniai leidiniai, pateikti spausdinta ar elektronine forma; literatūrai priskiriami visi metatekstai, analizuojantys ar reflektuojantys tiriamą objektą.

Šaltinių ir literatūros sąrašas sudaromas pagal tokią tvarką:

- nepublikuoti šaltiniai;
- publikuoti šaltiniai;
- literatūros sąrašas:
 - knygos;
 - straipsniai.

Šaltinių ir literatūros sąrašas sudaromas tiksliai ir korektiškai, sąrašą jungia bendra numeracija. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad sąrašas sudaromas visų pirma lotyniškų raidžių nuorodomis, o šaltiniai ir literatūra kirilica (pvz., rusų kalba) pateikiami kiekvienos sąrašo dalies pabaigoje.

2.6 | Priedai

Scenos ir kino menų istorijos ir kritikos bakalauro ir Teatrologijos ir kintyros magistro baigiamuosiuose darbuose priedai nėra būtini. Tiesa, priedai gali būti vertingi kaip papildoma tiramoji ir / ar infor-

macinė medžiaga – interviu, iliustracijos, spektaklių ar kino filmų aprašai, kūrėjų biografijos ir pan. gali praplėsti tyrimą, suteikti naujų duomenų. Priedai reikalingi, jei daromas kiekybinis ir kokybinis tyrimas, pateikiamos papildomos lentelės ar grafiniai tyrimo rezultatai.

Priedų tikslingumą ir apimtį nustato studentas, pasitaręs su darbo vadovu. Priedai pateikiami eilės tvarka taip, kaip minimi tiriamojoje darbo dalyje. Jeigu tiramoji / analitinė dalis remiasi priedais, jie pateikiami šios dalies tekste.

3 — PRAKTINIS RAŠTO DARBO RENGIMAS

Baigiamasis LMTA Teatro ir kino fakulteto Meno istorijos ir teorijos katedros vykdomų Scenos ir kino menų istorijos ir kritikos studijų bakalauro rašto darbas rašomas bakalauro studijų VIII semestrą. Jam skiriamas 21 ECTS kreditas, darbas ginamas viešo baigiamojo egzamino metu. Baigiamasis Teatrologijos ir kintotyros magistro darbas rašomas magistro studijų IV semestrą. Jam skiriama 30 ECTS kreditų, darbas ginamas viešo baigiamojo magistro studijų egzamino metu.

Bakalauro studijų baigiamųjų darbų temas studentas renkasi, derina su darbo vadovu ir pateikia katedrai VII semestro rudens sesijos pradžioje. Magistro studijų baigiamųjų darbų temas studentas renkasi, derina su darbo vadovu ir pateikia katedrai III semestro rudens sesijos pradžioje. Bakalauro ir magistro baigiamųjų darbų temas rašant darbą gali būti tikslinamos ir keičiamos, galutinis temų pavadinimas tvirtinamas katedros posėdyje.

Baigiamojo darbo rengimui vadovauja katedros paskirtas *darbo vadovas*, jei reikia – ir *konsultantas*. Individualių konsultacijų su darbo vadovu (konsultantu) metu derinama baigiamojo darbo tema, rašymo ir atsiskaitymo grafikas, sprendžiamos rašymo metu iškilančios problemos.

Apie baigiamojo darbo tinkamumą ginti sprendžia katedros sudaryta Atestacinė komisija, kuri susipažįsta su darbo eiga ir darbo vadovo teikiamomis išvadomis. Likus ne mažiau nei mėnesiui iki baigiamojo egzamino studentas turi pateikti Atestacinei komisijai 2/3 baigiamojo rašto darbo (elektronine versija); komisijos posėdyje priimamas sprendimas apie darbo tinkamumą jį ginti, išsakomos rekomendacijos jį taisyti ar pildyti.

Siūlant katedrai nustatytu laiku gali būti organizuojami tarpiniai baigiamojo rašto darbo atsiskaitymai.

3.1 | Medžiagos atranka

Jau rinkdamasis baigiamojo darbo temą studentas susiduria su medžiagos pasirinkimo ir atrankos klausimu. Galima sakyti, kad darbo tema didžia dalimi priklauso nuo studento turimos ar numatytos surinkti medžiagos. Gali būti ir taip, kad rinkdamas medžiagą studentas būna priverstas keisti temą, ieškoti kito tyrimo objekto, formuluoti naujus tyrimo tikslus. Turėdamas visą medžiagą, studentas gali keisti tyrimo problemą.

Medžiagos atranka parodo studento susidomėjimą tiriamu objektu, jo pažinimą ir gebėjimą aprėpti bei kritiškai įvertinti informacijos šaltinius, mokėjimą sisteminti ir apibendrinti turimus duomenis. Baigiamojo darbo kokybė anaipol nepriklauso nuo surinktos medžiagos gausos, o nuo to, kaip studentas ją atrenka

ir kiek tikslingai panaudoja darbe. Tad „geriau perskaityti porą tekstų mažiau nei peržvelgti juos paviršutiniškai; geriau parašyti kokybiškiau, kad ir remiantis vos keletu tekstų, nei parašyti prastai, paskubomis, bet remiantis daugybe tekstų“.¹²

¹² Rienicker, L.; Jørgensen, P. S. *Kaip rašyti mokslinį darbą*. *Ibid.*, p. 122.

Svarbiausia menotyrimuose tiriamuosiuose / analitiniuose darbuose yra empirinė medžiaga, tačiau jos neužtenka formuluojant darbo problemą, rengiant teorinę darbo dalį ir pasirenkant metodus. Tad medžiagos atrankos procesą sudaro du vienas kitą papildantys etapai:

- empirinės medžiagos rinkimas ir analizė (spektakliai, filmai, jų vieša refleksija istoriniame ir / ar aktualiame kontekste);
- teorinės medžiagos rinkimas ir analizė (disciplinos teorijos, gretutinių disciplinų teorijos, naujausi tyrimai).

Pagal tyrimo / analizės objektą ir medžiagos ypatumus baigiamieji rašto darbai gali būti skirstomi į istoriografinius, teorinius ir metodologinius.

Istoriografiniuose teatrologiniuose ir kintotyrimuose darbuose renkama, analizuojama, interpretuojama ir vertinama su tyrimo objektu ir konkrečios meno / mokslo šakos, disciplinos, mokslinės ar praktinės problemos sprendimu susijusi istorinė medžiaga (šal-

tiniai ir istoriografija), pateikiami nauji studento surinkti ir naujai įvertinti duomenys, analizuojami tiriamos problemos raidos dėsniumai, priešastingumas ir pan.

Teoriniuose darbuose aptariama ir įvertinama su meno / mokslo šakos, disciplinos, mokslinės ir / ar praktinės problemos sprendimu susijusi mokslinė literatūra, naujos ir aktualios koncepcijos, teorijos, modeliai ir jų interpretacija, papildant jas studento surinkta ir išanalizuota empirine medžiaga.

Metodologiniuose darbuose aptariama ir įvertinama teatrologijos ir kintotyros bendroji metodologija, pateikiama studento surinkta ir naujai interpretuota meno / mokslo šakos, disciplinos, konkrečių meno / kūrybos reiškinių mokslinių tyrimų literatūra ir šaltiniai, naujausi metodai ir jų taikymo perspektyvos. Visais trim atvejais *mokslinės literatūros* studijavimas leidžia studentui:

- sužinoti apie naujausius su jo analizės objektu ir disciplinos, meno / mokslo šakos raida susijusius darbus ir jų rezultatus;
- keisti ir tikslinti tyrimo / analizės objektą, tyrimų eigą;
- rasti medžiagą, patvirtinančią, paneigiančią ar nurodančią tolesnę tyrimų perspektyvą.

Ir empirinės, ir mokslinės medžiagos atranka, analizė ir įvertinimas pagrindžia studento suformuluotą tyrimo naujumą bei aktualumą teatrologijos ir kintotyros mokslui, taip pat kultūros bei meno paveldui ir raidai.

3.2 | Moksliniai šaltiniai

Moksliniai šaltiniai – tai mokslinė literatūra, kurią studentas studijuoja, norėdamas gauti informacijos apie pasirinktą objektą ir jo ankstesnius ar naujausius tyrimus. Iš pradžių rekomenduojama skaityti bendresnio pobūdžio literatūros šaltinius (vadovėlius, monografijas, disertacijas, mokslo darbų rinkinius, mokslinių konferencijų medžiagą), kurie padėtų studentui įsigilinti ir įvertinti jo tyrimo / analizės kontekstą. Vėliau studijuojama tokia literatūra ir šaltiniai, kurie aptaria siauresnius analizuojamos problemos klausimus – tai straipsniai, recenzijos, refleksijos, tezės, tiesiogiai susijusios su pasirinktu tyrimo objektu. Taip pat rekomenduotina iš pradžių susipažinti su naujausia

literatūra, o tik paskui – su ankstesnėmis publikacijomis. Verta įdėmiai perskaityti ir monografijų, straipsnių bibliografines nuorodas – cituojami ar kitų autorių šaltiniai gali padėti rasti vertingos informacijos, pasiūlyti netikėtą tyrimo metodą.

leškoti mokslinės literatūros galima pagal žinomų ir ta kryptimi dirbusių autorių vardus, taip pat pagal teminius *raktažodžius* spausdintuose vienkartinuose ar tęstiniuose leidiniuose bibliotekose, interneto ištekliuose. Skaitant elektroninę literatūrą reikia būti itin atidžiam ir kompetentingam – „daug labiau nei remiantis spausdintine literatūra“¹³, nes milžiniškame informacijos ir publikacijų kiekyje gali būti tiek pat netikslių ir nepatikimų duomenų.

¹³ *Ibid.*, p. 123.

Istoriografiniuose rašto darbuose itin vertinamas studento darbas su nepublikuotais (kaupiamais archyvuose, muziejuose ir pan.) ir publikuotais istoriniais šaltiniais (senieji leidiniai, laikraščiai ir žurnalai, kita informacinė medžiaga). Surasta, pavišinta, išanalizuota ir interpretuota nauja istorinė medžiaga gali turėti neįkainojamą vertę tyrimo aktualumui ir tolesnei jo plėtotei.

3.3 | Citavimas, išnašos, literatūros sąrašas

Pateikiant rašto darbe bet kokias svetimias mintis ar tekstų ištraukas būtina laikytis citavimo taisyklių. Literatūros šaltinių ar kito autoriaus minčių / teksto pateikimas rašto darbe be nuorodų laikomas autorių teisių pažeidimu¹⁴ ir plagijavimu. Nustačius plagijavimo atvejus, taip pat rašto darbo įsigijimą įstatymais draudžiamu būdu, jis nebus apgintas. Pastaraisiais metais vis dažniau pasitaikant plagijavimo atvejų ne tik mokslinėje, bet ir studijų erdvėje, kuriamos juos nustatančios sistemos (žr. nacionalinę plagiato aptikimo sistemą *www.plag.lt*). Plagijavimo atvejų prevenciją vykdo kiekvienos aukštosios mokyklos priimtas Akademinės etikos kodeksas, jo laikymąsi užtikrina Akademinės etikos komisija.

¹⁴ Autorinių teisių pažeidimas baudžiamas pagal LR administracinių teisės pažeidimų kodekso 214-10 straipsnį.

Citavimas turi būti sąžiningas, citatos apimtis turi atitikti citavimo tikslą, cituojant būtina nurodyti autorių ir šaltinį, cituoti galima tik viešai skelbtą ar išleistą kūrinį, viešai prieinamą dokumentinę, archyvinę medžiagą.

Citatos ir nuorodos (tekstinės išnašos) gali būti pateikiamos:

- taikant tekstinių išnašų (footnotes) sistemą, kai nuoroda keliama į puslapio apačią (pirmą kartą nurodant autorių, tekstinėje išnašoje turi būti pateikta visas bibliografinis šaltinio aprašas ir konkretus cituoto sakinio, fragmento puslapis);
- nurodant šaltinį tekste paprastuose skliaustuose (nurodoma autoriaus pavardė, leidinio metai, pvz., Aleksaitė, 2009);
- nurodant šaltinį tekste laužtiniuose skliaustuose (nurodomas cituojamo iš literatūros sąrašo šaltinio eilės numeris ir puslapis, pvz., [1, p. 49]);
- nurodant šaltinį tekste laužtiniuose skliaustuose (nurodomas cituojamo šaltinio iš literatūros sąrašo numeris, pvz., [1]).

¹⁵ P.vz., šaltinį pažymint tekste skliaustuose (pavardė metai), literatūros sąrašas sudaromas pagal Harvardo stilių (Harvard System of Referencing): enciklopedijų, žodynų straipsniai nėra įtraukiami į literatūros sąrašą, o pateikiami tik nuoroda tekste; literatūros sąraše straipsnių ar skyrių pavadinimai rašomi kabutėse, knygų ir žurnalų pavadinimai rašomi kursyvu (Pavardė, V. Leidimo data, Knygos antraštė. Laida. Leidėjas, Leidimo vieta. P.vz., Girdzijauskaitė, A. 2013, Ibsenas Lietuvos teatro veidrodyje (1918 – 1998). Vilnius: LRSL.). Taikant MLA (Modern Language Association) citavimo stilių išlieka ta pati tvarka, tik leidimo metai nukeliami po leidyklos (pvz., Girdzijauskaitė, I. Ibsenas Lietuvos teatro veidrodyje (1918 – 1998). Vilnius: LRSL, 2013.).

¹⁶ Žr.: Janonis, Osvaldas. Bibliografinių nuorodų ir jų sąrašo sudarymo studijų bei mokslo darbuose metodika (pagal Lietuvos standartus LST ISO 690 ir LST ISO 690-2). Vilnius: VU leidykla, 2005. LMTA studentams, naudojantiems LST ISO 690 standartus, bibliografinio leidinio aprašo pabaigoje neprivaloma nurodyti standartinį ISBN (tarptautinis standartinis knygos numeris), ISSN (tarpt. standartinis serialinio leidinio numeris) ar ISMN (tarpt. standartinis

Tarptautiniai bibliografinių nuorodų standartai ir citavimo stiliai yra įvairūs. Juos naudoja įvairios organizacijos, universitetai, mokslo žurnalai, moksliniai leidiniai. Citavimo stilius dažnai priklauso nuo mokslo srities, pvz., socialiniuose moksluose naudojamas Amerikos psichologijos asociacijos (APA), humanitariniuose – Dabartinės kalbos asociacijos (MLA), medicinos ir biologijos moksluose – Amerikos medicinos asociacijos (AMA) citavimo stiliai.¹⁵ Visi stiliai gali būti naudojami, jų tikslas – pateikti kuo išsamesnę šaltinio informaciją, padėti jį lengvai identifikuoti. Studentas, pasirinkęs kurį nors stilių, privalo jo laikytis visame darbe, nepainioti ir nekeisti jo taisyklių.

Lietuvoje skirtingų mokslo institucijų ir mokslo žurnalų ar leidinių naudojami citavimo ir literatūros sąrašų sudarymo stiliai taip pat įvairuoja – kiekvienas jų pasirenka jam tinkamą ir autoriams rekomenduojamą stilių.

Norint suvienodinti LMTA studentų rašto darbų citavimo, bibliografinių aprašų ir literatūros sąrašo būdus, rekomenduojama

muzikos leidinio numeris) numerį (pvz., ISBN 9955-445-65-3). Privaloma – laidos numerį, jeigu leidinys, kuriuo naudojasi studentas, išleistas pakartotinai (pvz., 5 leid., 3rd ed.), arba – metus, kai leidinys buvo išleistas pirmą kartą (pvz., 2010 (1995)).

naudoti adaptuotus LST ISO 690 ir LST ISO 690-2 standartus¹⁶, tekstinių išnašų (footnotes) sistemą, o autoriaus pavardę rašyti mažąja raide.

Citavimas, *footnotes* išnašos:

- ¹⁷ Rienicker, L.; Jørgensen, P. S. *Kaip rašyti mokslinį darbą. Ibid.*, p. 134. Tiksliai kito autoriaus, šaltinio citata visada išskiriama kabutėmis. P.vz., „Studijų technikai skirta ne viena metodinė knyga, susidomėjus tereikia užsukti į biblioteką.“¹⁷
- 2 Jei citata ilgesnė nei 40 žodžių, ją dera pradėti iš naujos eilutės, atitraukiant paragrafą nuo kairės paraštės. P.vz., „Įtraukti literatūrą į savo tekstą galima ją cituojant, parafrazuojant, referuojant, analizuojant, interpretuojant, polemizuojant ir vertinant. Mokslinis rašymas remiasi šiais teksto perteikimo būdais, nesvarbu, koks būtų darbo lygis – ar pirmųjų studijų metų teminė rašto užduotis, ar daktaro disertacija.“¹⁸
- ¹⁸ *Ibid.*, p. 146.
- 3 Perfrazuojant šaltinio tekstą, kabutės nededamos, nėra būtina nurodyti tikslų puslapį, tačiau perfrazuoto sakinio pabaigoje, kaip ir tikslios citatos atveju, dedamas nuorodos skaičius ir puslapio apačioje užrašomas autorius, leidinys ar šaltinio vieta. P.vz., Lietuvos operai 350 (programa). Vilnius, 1986.
- 4 Jei cituojamo šaltinio autorystė priklauso organizacijai ar institucijai, dedamas nuorodos skaičius ir puslapio apačioje parašomas visas institucijos pavadinimas. P.vz., Lietuvos muzikos ir teatro akademija, 2015.
- 5 Jei cituojama iš elektroninių išteklių, nurodomas autorius, straipsnio pavadinimas, šaltinio peržiūros data, tikslus internetinės svetainės pavadinimas. P.vz.: Janonis, Osvaldas. Bibliografinių nuorodų ir jų sąrašo sudarymo studijų bei mokslo darbuose metodika (pagal Lietuvos standartus LST ISO 690 ir LST ISO 690-2) [interaktyvus]. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2005, p. 11. [žiūrėta 2015 m. birželio 9 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.biblioteka.vpu.lt/bibl/file/Janonis.pdf>

- 6 Jei cituojamas nepublikuotas (archyvinis dokumentas, rankraštis) šaltinis, nurodomas autorius (jei yra), dokumento / rankraščio pavadinimas, data, archyvo pavadinimas, fondo (f.), apyrašo (ap.), bylos (b.), lapų (l.) numeris (-iai) arba muziejaus inventoriaus numeris. Pvz., Lietuvos operos ir baleto teatro darbuotojų sąrašas. LLMA, f. 97, ap. 1, b. 400, l. 1–12.
- 7 Jei cituojamas nepublikuotas šaltinis iš asmeninio archyvo, pvz., interviu, pokalbiai ir pan., dedamas nuorodos skaičius ir puslapio apačioje nurodomi pokalbio dalyviai ir pokalbio data. Pvz., Interviu su dailininku Vytautu Jonynu. Druskininkai, 1999 06 14. Užrašė Aušra Jonaitytė.
- 8 Jei cituojama dviejų ar trijų autorių knyga, po autorių vardų dedamas kabliataškis (pvz., Rienicker, Lotte; Jørgensen, Peter Stray), jei autorių daugiau – po pirmojo autoriaus vardo dedamas kablelis ir pridodama „ir kt.“ arba kursyvu „et al“ (pvz., Tverdochlebovas, A., et al.); jei šaltinyje nurodyti tik autoriaus inicialai, visas jo vardas nerašomas.
- 9 Autorių pavardės rašomos mažosiomis raidėmis; knygų ir periodinių leidinių pavadinimai – kursyvu, straipsnių pavadinimai iš knygų ar periodinių leidinių į kabutes nededami. Pvz., Waszkiel, Marek. Vilniaus lėlininkai. *Menotyra*, 2008, t. 15, nr. 4, p. 2.; Aleksaitė, Irena. Valstybinis akademinis dramos teatras. *Lietuvių teatro istorija. Ketvirtoji knyga 1980 – 1990*. Vilnius: KFMI, 2009.
- 10 Pirmą kartą minint šaltinį, puslapio apačioje pateikiamas pilnas jo bibliografinis aprašas (toks aprašas, tik be puslapių, kartojamas literatūros sąraše).

- 11 ¹⁹ Pvz.: Aleksaitė, Irena. Valstybinis akademinis dramos teatras. *Lietuvių teatro istorija. Ketvirtoji knyga 1980 – 1990*. Vilnius: KFMI, 2009, p. 22 Kai tame pačiame puslapyje paeiliui nurodomas tas pats šaltinis, vartojamas trumpinys „ibid.“ (lot. ibidem – ten pat, toje pačioje vietoje)^{19 20}; jei cituojama iš to paties puslapio, jo nurodyti nebereikia.²¹
- 12 ²⁰ *Ibid.*, p. 26. Kai tame pačiame puslapyje cituojami keli šaltiniai ir jie kartojasi, vartojamas trumpinys „op. cit.“ (lot. opere citato – prieš tai cituotame veikale).^{22 23 24}
- ²¹ *Ibid.*

- 13 ²² *XX amžiaus literatūros teorijos: vadovėlis. Sudarymas ir pratarmė Aušros Jurgutienės. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas, 2006, p. 47.*

Jei tame pačiame puslapyje nurodomi keli to paties autoriaus šaltiniai ir jie kartojasi, tačiau ne paeiliui, dedama „supra note“ (lot. supra – viršuje) su tos išnašos numeriu, kurioje pateiktas pilnas bibliografinis šaltinio aprašas.^{25 26}

- ²³ Aleksaitė, I., *op. cit.*, p. 40.

Jei studentas pasirenka įterptines į tekstą nuorodas (pvz., Aleksaitė 2009; Aleksaitė 2009: 35; Aleksaitė 35), literatūros sąrašas sudaromas naudojant:

- 1 ²⁴ *XX amžiaus literatūros teorijos, op. cit.*, p. 31.

Harvardo stilių (pvz., Aleksaitė, Irena. 2009, „Valstybinis akademinis dramos teatras“, in *Lietuvių teatro istorija. Ketvirtoji knyga 1980 – 1990*. Vilnius: KFMI.);

- 2 ²⁵ Pvz.: Aleksaitė, I. *op. cit.*; Aleksaitė, Irena. Valstybinis akademinis dramos teatras. *Lietuvių teatro istorija. Trečioji knyga 1970–1980*. Vilnius: KFMI, 2006.

MLA stilių (pvz., Aleksaitė, Irena. „Valstybinis akademinis dramos teatras“. *Lietuvių teatro istorija. Ketvirtoji knyga 1980 – 1990*. Vilnius: KFMI, 2009. Spausdintas.).

- ²⁶ Aleksaitė, I. *supra note 17*, p. 23.

Viso rašto darbo *literatūros sąrašas* pateikiamas abėcėlės tvarka. LMTA studentams rekomenduojama šaltinių ir literatūros sąrašo nuorodas numeruoti ir išskirti į tris grupes: *nepublikuoti šaltiniai, publikuoti šaltiniai, literatūros sąrašas*.

Literatūros sąrašas sudaromas laikantis *pirminės atsakomybės* (autorystės) taisyklės. Autorius – tai asmuo ar kolektyvas, kuris atsako už pateiktą turinį; turinys yra jo intelektualinė nuosavybė. Pirmiausia rašoma autoriaus pavardė, po pavardės dedant kablelį, įrašant autoriaus vardą ir po jo dedant tašką. Jei originaliame šaltinyje pateikti tik autoriaus vardo inicialai, tokie jie turi būti ir bibliografiniame apraše.

Jei autorius nenurodytas, pirmuoju nuorodos elementu tampa *antraštė* (knygų, leidinių pavadinimų antraštė rašoma kursyvu). Jei antraštė turi paantraštę, ji rašoma po dvitaškio, paliekant tarpelį. Dvitaškis dedamas ir prie publikuotų, ir nepublikuotų šaltinių (pvz., *XX amžiaus literatūros teorijos: vadovėlis; Menininkas ir asmenybė: konferencijos medžiaga; Šiuolaikinis lietuvių moterų teatras: moters režisierės pozicija: bakalauro darbas*). Kai knygos pavadi-

nimas yra sudėtinis ir turi savo paantraštę, ji rašoma kursyvu kaip pavadinimas (pvz., *Rimas Tuminas: teatras, tikresnis už gyvenimą. Žaidimas Rimo Tumino teatre*).

Antrinė atsakomybė (autorius ar kolektyvas) nurodoma tada, kai svarbu pažymėti leidinio sudarytoją, vertėją. Pvz., *XX amžiaus literatūros teorijos*: vadovėlis. Sudarymas ir pratarmė Aušros Jurgutienės. Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2006.; Grotowsky, Jerzy. *Skurdžiojo teatro link*. Sudaryt. Eugenio Barba, įžangos autorius Peter Brook. Iš anglų k. vertė Aivaras Mockus. Vilnius: Teatro ir kino informacijos ir edukacijos centras; Apostrofa, 2011.

Leidimo vieta (leidykla) rašoma originalo kalba (pvz., Duda, Arthur. *Performans na żywo jako medium i obiekt mediatyzacji*. Toruń: Wydawnictwo naukowe universitetu Mikołaja Kopernika, 2011.). Taip pat originalo kalba rašomi miestai, pvz., Vilnius, New York, Москва, Cambridge. Jei nurodomi du miestai, tarp jų dedamas kabliataškis, po antrojo – dvitaškis ir leidyklos pavadinimas (pvz., London; New York: Routledge). Leidyklos pavadinimas pateikiamas toks, koks nurodytas leidinyje (su skliaustais ar be jų, pvz., galerija „Vartai“, R. Paknio leidykla). Nurodant puslapius nuo–iki, dedamas ilgas brūkšnys be tarpelių.

Nurodant straipsnius žurnaluose ir kituose tęstiniuose leidiniuose, po autoriaus ir straipsnio pavadinimo dedamas taškas, įrašomas leidinio pavadinimas kursyvu, po jo kablelis, metai, numeris ir puslapis (pvz., Waszkiel, Marek. Vilniaus lėlininkai. *Menotyra*, 2008, t. 15, nr. 4, p. 2.). Nurodant straipsnius periodinėje spaudoje (dienraščiuose, savaitraščiuose) po autoriaus ir pavadinimo rašomi leidimo metai ir data, jei įmanoma, – puslapis (pvz., Kalinauskas, Algimantas. Brandumo egzaminas. *Literatūra ir menas*, 1969 vasario 1 d., p. 5; arba 1969 02 01, p. 5).

Nurodant *elektronines laikmenas*, jos pažymimos laužtiniuose skliaustuose: [interaktyvus], [CD-ROM], [magnetinė juosta], [diskas] ir pan.

Kai tiesiogiai cituojamas šaltinis yra trumpinamas, praleisti tarpai žymimi skliaustais <...>; cituojant šaltinį ne nuo sakinio pradžios, skliaustai nededami. Kiekvienu atveju citata turi būti pažymėta; galima citatas išskirti kursyvu, tačiau ir tuomet jos turi būti įdėtos į kabutes.

Piktnaudžiauti kursyvais rašto darbo tekste nereikėtų, tiesa, kursyvu, pajuodinimu ar pabraukimu galima išskirti rašto darbo autoriaus norimas pabrėžti mintis, sąvokas ar teiginius. Kursyvas ar kitoks išskyrimas (pajuodinimas – **bold**, pabraukimas) būtinas, jei toks yra cituojamame šaltinyje.

Žr. bibliografinių nuorodų sąrašo pavyzdį p. 34–35

3.4 | Tekstas ir kalba

Visi studijų metu rašomi rašto darbai turi būti parašyti taisyklinga lietuvių kalba.

Moksliniai rašto darbai, o tokie ir yra baigiamieji bakalauro ir magistro darbai, turi atitikti mokslinės kalbos ir akademinio stiliaus reikalavimus. Kalba turi būti profesinė, objektyvi ir dalykiška, tiksli, vienaprasmiška ir išsami, neutrali ir beaiškė. Sakinių konstrukcijos ir mintys turi būti suprantamos, paprastos, nepainios, stilistiškai taisyklingos. Rašto darbuose, kaip ir visuose moksliniuose tekstuose, dera vartoti tokią kalbą, kuri leistų skaitytojui:

- objektyviai įvertinti pateiktą informaciją;
- išsamiai susipažinti su pateikta informacija;
- tiksliai ir vienaprasmiškai suvokti pateiktą informaciją;
- nesuabejoti informacijos patikimumu ir teisingumu;
- rišliai sekti mintis ir argumentus.

Nors menotyrinių darbų kalba yra gerokai laisvesnė, ji vis tiek turi remtis disciplinos sąvokomis ir terminais, kurie parodo, kad studentas geba taisyklingai juos vartoti, žino jų reikšmes, nenukrypsta nuo apibrėžimų. Disciplinos terminų rašto darbe apibrėžti nebūtina – jie vartojami kaip profesinis žodynas. Terminai ir sąvokos, pasitelkti iš kitų mokslo šakų ir / ar disciplinų, reikalauja patikslinimo, papildomo išaiškinimo – kodėl tokios sąvokos vartojamos ir kokią reikšmę jos įgyja rašto darbo kontekste. Juolab individualus, asmeninis studento (rašančiojo) kalbos stilius neturėtų užgožti dalykiškumo, kelti netikslių ar dviprasmiškų asociacijų. Patartina vengti tarptautinių žodžių gausos, buitinių posakių, metaforinių palyginimų, žargono kalbos, jei tai nėra tyrimo objektas. Taip pat rašto darbo tekstas neturėtų būti perkrautas citatų, nuorodų, atpasakojimų.

Rašant darbą vietoj asmeninio įvardžio „aš“ (kartais „mes“) rekomenduojama vartoti beasmenę veiksmažodinę formą, pvz., *darbe remiamasi, tiriama, analizuojama, apibendrinama, cituojama, daroma išvada* ir pan. Žinoma, iš kalbos, rašymo stiliaus turi būti aiškus „teksto subjektas“ – kai jo nėra, „pasidaro neaišku, kur paties autoriaus žodžiai, o kur kitų tekstas.“²⁷

²⁷
Rienicker, L.;
Jørgensen, P. S.
Ibid., p. 243.

Kalbos ir minčių sklandumą, teksto rišlumą bei nuoseklumą lemia preciziškai suformuluoti darbo uždaviniai ir tyrimo / analizės tikslas. Net ir pats įdomiausias, vertingiausias savo atradimais rašto darbas nukentės, jei jame bus paliktos gramatinės, stiliaus ir korektūros klaidos.

3.5 | Rašto darbo įforminimas

LMTA Scenos ir kino menų istorijos ir kritikos bakalauro baigiamojo rašto darbo apimtis – iki 2 autorinių lankų (1 a. l. – 40.000 ženklų), arba 35–45 psl. Teatrologijos ir kinotyros magistro baigiamojo rašto darbo apimtis – daugiau kaip 2 autoriniai lankai, arba 50–70 psl.

Darbas turi būti atspausdintas ir įrištas, trečiajame puslapyje įklijuotas vokas su skaitmenine darbo laikmena. Tekstas spausdinamas ant balto neliniuoto popieriaus A4 formato lapuose, vienoje lapo pusėje, *Times New Roman* 12 pt šriftu, 1,5 tarpais tarp eilučių.

Antraštiniame puslapyje nurodoma autoriaus pavardė ir darbo pavadinimas (*Times New Roman* 14 pt šriftu), pavadinimas paryškinamas (žr. 1 priedą). Išnašų teksto dydis – 10 pt, tarpai tarp išnašų eilučių – viengubi (*Single*). Tarpai tarp žodžių tekste turi būti viengubi, tarpai tarp teksto simbolių – įprasto dydžio (0 pt). Viso rašto darbo teksto lygiuotė abipusė (išskyrus antraštinį puslapį).

Pirmoji kiekvienos struktūrinės rašto darbo dalies pastraipa pradeda rašyti nuo puslapio kairiojo krašto atitraukiant per 1 cm. Teksto puslapyje iš kraštų paliekamos tuščios paraštės:

- kairėje pusėje – 30 mm,
- dešinėje – 20 mm,
- viršuje – 30 mm,
- apačioje – 40 mm.

Teksto lapai numeruojami ištisai, pradedant antraštiniu (antraštinio lapo ir turinio puslapių numeriai neįrašomi) ir baigiant priedais. Puslapio numeris rašomas teksto apačioje, arabiškaisiais skaitmenimis, nededant nei taško, nei brūkšnelių. Puslapio numerių šrifto dydis – 10 pt.

Darbo pagrindinės dalies tekstas skaidomas į skyrius, poskyrius, paragrafus. Skyriai ir poskyriai numeruojami arabiškaisiais skaitmenimis (prie smulkesniųjų prirašomi nauji skaitmenys iš dešinės), pvz., 1., 1.1., 1.2., 1.2.1 ir t.t.

Kiekviena darbo dalis ir skyrius pradedami naujame lape. Poskyriai pradedami tame pačiame lape. Skyrių pavadinimai numeruojami, nekeliami, rašomi didžiosiomis raidėmis, pajuodinami, teksto lygiuotė – centrinė. Po jų taškas nededamas. Poskyrių ir smulkesnių dalių pavadinimai rašomi mažosiomis raidėmis, išskyrus pirmąją, pajuodinami, teksto lygiuotė – centrinė.

Skyrių pavadinimai (taip pat antraštės *TURINYS, IŠVADOS, LITERATŪROS SĄRAŠAS*) rašomi viena eilute žemiau, nei prasideda viršutinė lapo paraštė, o skyrių, poskyrių ir kitų smulkesnių struktūrinių dalių pavadinimai išskiriami iš prieš juos ir po jų einančio teksto vienos eilutės tarpeliais.

Priedai su pavadinimais spausdinami ant atskirų lapų.

Jei rašto darbe naudojamos lentelės, brėžiniai, iliustracijos, jos privalo turėti savo numerius ir pavadinimus. Kiekviena iliustracijos rūšis numeruojama atskirai (numeris, taškas, pavadinimas), pavadinimai rašomi mažosiomis raidėmis, pradedant didžiąja, pavadinimo gale taškas nededamas. Lentelės ir iliustracijos neturėtų užimti daugiau nei 1 psl., didesnė ar gausesnė iliustracinė / grafinė medžiaga pateikiama prieduose. Bet kokia darbo tekste pristatyta iliustracinė medžiaga turi būti išanalizuota. Prie kiekvienos iliustracijos ar lentelės (jos apačioje) turi būti įrašytas autorius; lentelės / iliustracijos be autoriaus bus priskiriamos rašto darbo autoriui; jei lentelė sudaryta remiantis kitų mokslininkų darbais, tekste būtina juos paminėti.

Antraštinio puslapio ir turinio pavyzdžius žr. p. 36–37

4 — RAŠTO DARBO VERTINIMO KRITERIJAI

Ir kurso, ir baigiamieji bakalauro ir magistro rašto darbai vertinami dešimties balų sistema pagal dalyko vertinimo kriterijus bei reikalavimus ir turi atitikti dalyko ugdomus gebėjimus ir kompetencijas.

Teigiamai vertinami savarankiški ir originalūs, struktūros, turinio ir įforminimo reikalavimus atitinkantys darbai; neigiamai vertinami nesavarankiški ir neoriginalūs, plagijuoti, turinio ir įforminimo reikalavimų neatitinkantys darbai.

Į baigiamųjų bakalauro ir magistro darbų vertinimo balą įtraukiamas darbo pristatymas viešo gynimo / egzamino metu, studento atsakymai į recenzento ir komisijos klausimus.

Baigiamųjų bakalauro ir magistro darbų vertinimo kriterijai:

Puikiai (10 balų) – baigiamasis rašto darbas yra originalus, išsamus, argumentuotas mokslinis tyrimas, kuriame:

- keliamos aktualios istorinės, teorinės ir metodologinės problemos, naudojama naujausia mokslinė literatūra ir šaltiniai;
- pasitelkiami aktualūs metodai, pristatomos argumentuotos išvados;
- darbas tinkamai įformintas, nepriekaištingos mokslinės kalbos, formos ir turinio;
- darbo pristatymas aiškus, konkretus, argumentuotas; atsakymai į recenzentų klausimus tikslūs, pagrįsti;
- bakalauro darbas gali būti plėtojamas ir gilinamas magistrantūros studijose; magistro darbas gali būti plėtojamas bei gilinamas doktorantūros studijose.

Labai gerai (9 balai) – darbas yra originalus, argumentuotas mokslinis tyrimas, kuriame:

- keliamos aktualios istorinės, teorinės ir metodologinės problemos, naudojama naujausia mokslinė literatūra ir šaltiniai;
- pasitelkiami aktualūs metodai, pristatomos argumentuotos išvados;
- tinkamai įformintas, tačiau turinys gali būti pildomas, koreguojamas;
- darbo pristatymas tikslus, aiškus; atsakymai į recenzentų klausimus pagrįsti;
- atsižvelgus į būsimus taisymus bei pildymus, bakalauro darbas gali būti plėtojamas ir gilinamas magistrantūros studijose; magistro darbas – doktorantūros studijose.

Gerai (8 balai) – darbas yra originalus mokslinis tyrimas, kuriame:

- bandomos kelti aktualios istorinės, teorinės ir metodologinės problemos;
- pasitelkiama naujausia mokslinė literatūra ir šaltiniai;
- naudojami tyrimo / analizės metodai, pristatomos išvados;
- darbo įforminimas ir tyrimas turi neesminių trūkumų;
- darbo pristatymas aiškus; atsakymai į recenzentų klausimus išsamūs;
- atsižvelgus į būsimus taisymus bei pildymus, bakalauro darbas gali būti rekomenduotas toliau plėtoti ir gilinti magistrantūros studijose; magistro darbas – doktorantūros studijose.

Vidutiniškai (7 balai) – išpildyti ne visi bakalauro / magistro darbui keliami reikalavimai:

- darbas turi analizės, turinio ir formalių trūkumų;
- darbo pristatymas vidutiniškas, atsakymai į recenzentų klausimus neišsamūs, neargumentuoti;
- darbas parodo vidutiniškas profesines studento kompetencijas.

Patenkinamai (6 balai) –išpildyti ne visi bakalauro / magistro darbui keliami reikalavimai:

- darbas aprašomojo pobūdžio, stokoja tyrimo / analizės, akivaizdūs turinio ir įforminimo trūkumai;
- darbo uždaviniai ir tikslas neįgyvendinti;
- darbo parengimas ir pristatymas parodo patenkinamas
- profesines studento kompetencijas.

Silpnai (5 balai) – aprašomojo pobūdžio darbas, neturintis teorinės dalies, gausus formalių ir turinio trūkumų:

- darbo uždaviniai ir tikslas neįgyvendinti;
- darbo parengimas ir pristatymas parodo profesinį studento nekompetentingumą.

Neigiamu balu įvertinami neatitinkantys bakalauro / magistro darbo kriterijų ir turintys esminių trūkumų rašto darbai; taip pat darbai, pažeidžiantys akademinio sąžiningumo ir etikos principus – kompiliacijos, plagiatai.

5 — BAIGIAMŪJŲ RAŠTO DARBŲ GYNIMAS

LMTA baigiamieji Scenos ir kino menų istorijos ir kritikos bakalauro ir Teatrologijos ir kintotyros magistro rašto darbai ginami viešai, baigiamųjų egzaminų nustatytu laiku, dalyvaujant gynimo Komisijai. Gynimas laikomas įvykusi, jei gynimo egzamine dalyvauja 2/3 Komisijos narių. Gynimo procedūrai vadovauja Komisijos pirmininkas.

Bakalauro baigiamųjų darbų Komisiją sudaro ir jai vadovauja katedros vadovo paskirti mokslininkai ir dėstytojai; magistro baigiamųjų darbų Komisiją sudaro katedros vadovo paskirti mokslininkai ir dėstytojai, Komisijos pirmininku kviečiamas kitos aukštosios mokyklos mokslininkas / dėstytojas.

Komisijos pirmininkas gynimo metu vykdo su baigiamųjų darbų gynimu susijusias funkcijas ir vadovauja gynimo procedūrai:

- pristato baigiamųjų darbų gynimo komisiją;
- pristato gynimo reglamentą;
- paskelbia apie gynimo pradžią;
- praneša baigiamojo darbo autorių ir temą ir suteikia žodį darbo autoriui;
- suteikia žodį darbo vadovui;
- suteikia žodį darbo recenzentui;
- suteikia žodį gynimo Komisijos nariams;
- užbaigia darbo gynimo procedūrą.

Baigiamajam bakalauro darbui skiriama 30 min., iš jų darbo pristatymui – 10 min.; magistro darbui skiriama 40 min., iš jų darbo pristatymui – 15 min. Į pristatymo laiką įskaičiuojamas darbo pristatymas žodžiu ir / ar pasitelkiant vaizdo priemones. Pristatymui naudojamos vaizdo priemonės, iliustracijos ar kt. turi būti kokybiškos, įskaitomos; teiginiai suformuluoti tiksliai ir aiškiai.

Studentui *pristatant darbą*, būtina:

- atskleisti darbo aktualumą, originalumą ir naujumą;
- nurodyti darbo tikslą ir uždavinius;
- trumpai pristatyti tyrimo metodus;
- trumpai pristatyti atliktą tyrimą / analizę;
- pristatyti svarbiausias tyrimo išvadas (jei yra, – rekomendacijas).

Studentui pristačius darbą, kalba darbo vadovas ir recenzentas. Darbo vadovas pristato darbo su studentu eigą, iškilusias su darbo rašymu problemas, įvertina studento pasiekimus. Jei recenzentas posėdyje negali dalyvauti, jo recenziją perskaito Komisijos pirmininkas ar kitas komisijos narys. Baigiamojo darbo autorius atsako į recenzento klausimus ir pastabas. Recenzentas įvertina darbo autoriaus atsakymų tikslumą, išsamumą. Po recenzento Komisijos pirmininkas suteikia žodį komisijos nariams. Komisijos nariai gali užduoti papildomų klausimų darbo autoriui, padiskutuoti jo darbo tema, teikti siūlymus. Jei komisijos narius tenkina darbo autoriaus atsakymai recenzentui ir darbas nekelia papildomų diskusijų, komisijos nariai gali klausimų nebeužduoti.

Darbo vadovas ir recenzentas privalo dalyvauti baigiamųjų darbų gynime, neatvykti į gynimo procedūrą galima tik išskirtiniais atvejais. Darbo vadovo atsiliepimą ir recenzento recenziją (raštu), jiems nedalyvaujant, perskaito Komisijos pirmininkas ar narys.

Baigiamųjų darbų *recenzentus* rekomenduoja katedros vadovas bendrame katedros dėstytojų susirinkime. Rekomenduotina (ypač magistro darbams) recenzentais siūlyti kitų katedrų, disciplinų dėstytojus, mokslininkus, socialinius partnerius. Recenzentas parašo ir duoda studentui susipažinti su recenzija ne vėliau nei likus dviem dienoms iki gynimo. (Darbo vadovo ir recenzento atsiliepimų formos pavyzdį žr. p. 38–39)

Apie sėkmingą darbo apgynimą studentai informuojami pasibaigus visų baigiamųjų darbų gynimui. Apie darbo įvertinimą studentas informuojamas individualiai.

6 — PAVYZDŽIAI

Bibliografinių nuorodų ir literatūros sąrašo pavyzdys:

1 autoriaus knyga

Girdzijauskaitė, Audronė. *Ibsenas Lietuvos teatro veidrodyje (1918 – 1998)*. Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2013.

2 autorių knyga

Rienicker, Lotte; Jørgensen, Peter Stray. *Kaip rašyti mokslinį darbą*. Vilnius: Aidai, 2003.

4 ir daugiau autorių

Staniškytė, Jurgita, ir kt. *Postsovietinis Lietuvos teatras: istorija, tapatybė, atmintis*. Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2014.

Knyga be autoriaus

XX amžiaus literatūros teorijos: vadovėlis. Sudarymas ir pratarmė Aušros Jurgutienės. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas, 2006.

Straipsnis iš knygos

Aleksaitė, Irena. Vilniaus akademinis dramos teatras. *Lietuvių teatro istorija. Trečioji knyga 1970–1980*. Vilnius: KFMI, 2006.

Straipsnis iš tęstinio leidinio

Waszkiel, Marek. Vilniaus lėlininkai. *Menotyra*, 2008, t. 15, nr. 4, p. 2.

Kalinauskas, Algimantas. Brandumo egzaminas. *Literatūra ir menas*, 1969 vasario 1 d., p. 5 (arba 1969 02 01, p. 5)

Konferencijos medžiaga

Judelevičius, Dovydas. Juozas Miltinis stato Shakespeare'ą. *Menininkas ir asmenybė: mokslinės konferencijos, skirtos režisieriaus Juozo Miltinio 100-osioms gimimo metinėms paminėti, medžiaga*. Vilnius: Versus Aureus, 2008, p. 71–79.

Elektroniniai dokumentai

Janonis, Osvaldas. *Bibliografinių nuorodų ir jų sąrašo sudarymo studijų bei mokslo darbuose metodika (pagal Lietuvos standartus LST ISO 690 ir LST ISO 690-2)* [interaktyvus]. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2005, p. 11. [žiūrėta 2015 m. birželio 9 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.biblioteka.vpu.lt/bibl/file/Janonis.pdf>

Elektroninė knyga

The Post-colonial Studies Reader. Edited by Bill Ashcroft, Gareth Griffiths and Helen Tiffin [interaktyvus]. London; New York: Routledge, 2003 (1995) [žiūrėta 2015 06 12]. Prieiga per internetą: http://www.mohamedrabee.com/books/book1_3985.pdf

Straipsnis iš elektroninės knygos

Lamming, George. The Occasion for Speaking. *The Post-colonial Studies Reader*. Edited by Bill Ashcroft, Gareth Griffiths and Helen Tiffin [interaktyvus]. London; New York: Routledge, 2003 (1995), p. 12. [žiūrėta 2015 06 12]. Prieiga per internetą: http://www.mohamedrabee.com/books/book1_3985.pdf

Straipsnis iš elektroninio žurnalo

Boucher, Geoff. The Politics of Performativity: A Critique of Judith Butler. *PARRHESIA* [interaktyvus]. Nr. 1, 2006, p. 112–141. [žiūrėta 2015 06 05]. Prieiga per internetą: http://www.parrhesiajournal.org/parrhesia01/parrhesia01_boucher.pdf

Rankraštis, archyvinė medžiaga

Lietuvos operos ir baleto teatro darbuotojų sąrašas. LLMA, f. 97, ap. 1, b. 400, l. 1–12.

LIETUVOS MUZIKOS IR TEATRO AKADEMIJA
TEATRO IR KINO FAKULTETAS
MENO ISTORIJOS IR TEORIJOS KATEDRA

Vardas, pavardė

Studijų programos pavadinimas

PAVADINIMAS

Bakalauro / magistro baigiamasis darbas

Vadovas (lekt. / doc. dr. / prof. dr. / prof. vardas, pavardė)____
Konsultantas (lekt. / doc. dr. / prof. dr. / prof. vardas, pavardė)____

Vilnius, 2015

TURINYS

ĮVADAS	p. n.
1. SKYRIAUS PAVADINIMAS	p. n.
1.1. Poskyrio pavadinimas	p. n.
1.2. Poskyrio pavadinimas	p. n.
1.3. Poskyrio pavadinimas	p. n.
2. SKYRIAUS PAVADINIMAS	p. n.
2.1. Poskyrio pavadinimas	p. n.
2.1.1. Poskyrio pavadinimas	p. n.
2.2. Poskyrio pavadinimas	p. n.
2.2.1. Poskyrio pavadinimas	p. n.
3. SKYRIAUS PAVADINIMAS	p. n.
3.1. Poskyrio pavadinimas	p. n.
3.2. Poskyrio pavadinimas	p. n.
3.3. Poskyrio pavadinimas	p. n.
IŠVADOS	p. n.
ŠALTINIŲ IR LITERATŪROS SĄRAŠAS	p. n.
PRIEDAI	p. n.
Priedas nr. 1	p. n.
Priedas nr. 2	p. n.

NAUDOTA IR REKOMENDUOJAMA LITERATŪRA

Janonis, Osvaldas. *Bibliografinių nuorodų ir jų sąrašo sudarymo studijų bei mokslo darbuose metodika (pagal Lietuvos standartus LST ISO 690 ir LST ISO 690-2)* [interaktyvus]. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2005, p. 11. [žiūrėta 2015 06 09]. Prieiga per internetą: <http://www.biblioteka.vpu.lt/bibl/file/Janonis.pdf>

Kardelis, Kęstutis. *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai: vadovėlis*. Kaunas: Judex, 2002.

Kershaw, Baz; Nickolson, Helen (eds.). *Research Methods in Theatre and Performance*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2011.

Lukšionytė, Nijolė; Valinčiūtė-Vanė, Rima. *Menų fakulteto baigiamieji rašto darbai: metodiniai nurodymai* [interaktyvus]. Kaunas: VDU, 2011. [žiūrėta 2015 04 26]. Prieiga per internetą: http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:B.03~2011~ISBN_978-9955-12-659-1/DS.001.0.01.BOOK

Rašto darbų metodiniai nurodymai: mokomoji priemonė. [interaktyvus]. Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultetas (patvirt. Komunikacijos fakulteto tarybos 2013 02 13 posėdyje). [žiūrėta 2015 06 12]. Prieiga per internetą: http://www.kf.vu.lt/dokumentai/Studiju%20dokumentai/VUKF_metodiniai_nurodymai_2014-12-15.pdf

Rienicker, Lotte; Jørgensen, Peter Stray. *Kaip rašyti mokslinį darbą*. Vilnius: Aidai, 2003.

Trimailovas, Vladimiras. *Filosofijos ir visuomenės mokslų specialybės studentų rašto darbų rengimo metodika* [interaktyvus]. Šiauliai: VšĮ „Šiaulių universiteto leidykla“, 2007. [žiūrėta 2015 06 03]. Prieiga per internetą: <http://su.lt/bylos/fakultetai/humanitarinis/fak/doc/trimailov.metodine%20priemone.pdf>

VDU Bakaluro ir magistro baigiamųjų darbų rengimo ir vertinimo metodiniai nurodymai. [interaktyvus] VDU Politikos mokslų ir diplomatijos fakultetai, Viešosios komunikacijos katedra (patvirt. VDU Senato 2013 05 22). [žiūrėta 2015 06 11]. Prieiga per internetą: http://www.mediastudies.lt/wp-content/uploads/VKK_Baig-darbu-metodiniai-nurodymai.pdf

